

Socialutskottets betänkande 2019/20:SoU16

Personlig assistans för samtliga hjälpmoment som avser andning och måltider i form av sondmatning

---

Sammanfattning

Utskottet ställer sig bakom regeringens förslag till ändringar i socialförsäkringsbalken och i lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade, förkortad LSS.

De lagändringar som utskottet tillstyrker innebär bl.a. att hjälp med de grundläggande behoven andning och måltider i form av sondmatning ska grunda rätt till personlig assistans enligt LSS oavsett hjälpens karaktär. Vidare ska nödvändiga åtgärder för hjälp med andning kunna ges, och åtgärder kring sondmatning ska kunna ge rätt till personlig assistans för andra personliga behov enligt LSS.

Det ska även införas en bestämmelse i LSS som anger att personlig assistans inte lämnas för åtgärder som ryms inom det normala föräldraansvaret. Hjälp som annars ryms inom det normala föräldraansvaret ska dock kunna ge rätt till personlig assistans och assistansersättning för bl.a. andning och måltider samt för nödvändiga förberedelser och efterarbete. Slutligen ska hjälp med andning och måltider i form av sondmatning undantas från kravet på särskilda skäl för assistansersättning för tid när den funktionshindrade deltar i barnomsorg eller skola.

Lagändringen föreslås träda i kraft den 1 juli 2020. Äldre bestämmelser föreslås gälla för personlig assistans och assistansersättning som avser tid före ikraftträdandet.

I betänkandet finns två reservationer (SD, V, KD).

Behandlade förslag

Proposition 2019/20:92 Personlig assistans för samtliga hjälpmoment som avser andning och måltider i form av sondmatning.

Två yrkanden i en följdmotion.

Innehållsförteckning

Utskottets förslag till riksdagsbeslut.....	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning.....	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	4
Utskottets överväganden.....	5
Reservationer	10
1. Tilläggsdirektiv till utredning, punkt 2 (SD, V, KD).....	10
2. Assistansersättning i daglig verksamhet, punkt 3 (SD, V, KD).....	10
<i>Bilaga 1</i>	
Förteckning över behandlade förslag.....	12
Propositionen	12
Följdmotionen	12
<i>Bilaga 2</i>	
Regeringens lagförslag	13

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

1. Regeringens lagförslag

Riksdagen antar regeringens förslag till

1. lag om ändring i socialförsäkringsbalken,
2. lag om ändring i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Därmed bifaller riksdagen proposition 2019/20:92 punkterna 1 och 2.

2. Tilläggsdirektiv till utredning

Riksdagen avslår motion

2019/20:3518 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 1.

Reservation 1 (SD, V, KD)

3. Assistansersättning i daglig verksamhet

Riksdagen avslår motion

2019/20:3518 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 2.

Reservation 2 (SD, V, KD)

Stockholm den 14 maj 2020

På socialutskottets vägnar

Acko Ankarberg Johansson

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Acko Ankarberg Johansson (KD), Johan Hultberg (M), Sofia Nilsson (C), Lorena Delgado Varas (V), Mats Green (M), Erik Ottoson (M), Maria Nilsson (L), Anna Johansson (S), Caroline Helmersson Olsson (S), Fredrik Lundh Sammeli (S), Helene Hellmark Knutsson (S), Niklas Karlsson (S), Adam Marttinen (SD), Michael Rubbestad (SD), Tobias Andersson (SD), Maria Gardfjell (MP) och Camilla Brodin (KD).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

I betänkandet behandlar utskottet regeringens proposition 2019/20:92 Personlig assistans för samtliga hjälpmoment som avser andning och måltider i form av sondmatning. Regeringens förslag till riksdagsbeslut återges i bilaga 1. Regeringens lagförslag finns i bilaga 2.

I propositionen finns en redogörelse för ärendets beredning fram till regeringens beslut om propositionen.

En motion har väckts med anledning av propositionen. Förslagen i motionen finns i bilaga 1.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås att hjälp med de grundläggande behoven andning och måltider i form av sondmatning ska grunda rätt till personlig assistans enligt lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade, förkortad LSS, oavsett hjälpens karaktär. Vidare föreslås att åtgärder som är direkt nödvändiga för att hjälp med andning ska kunna ges och åtgärder som är direkt nödvändiga för förberedelse och efterarbete i samband med måltider i form av sondmatning ska grunda rätt till personlig assistans för andra personliga behov enligt LSS.

I propositionen föreslås även att det ska införas en bestämmelse i LSS som anger att personlig assistans inte lämnas för åtgärder som ryms inom det normala föräldraansvaret. En sådan bestämmelse finns redan i dag i socialförsäkringsbalken. Hjälpåtgärder som ryms inom det normala föräldraansvaret ska dock kunna ge rätt till personlig assistans och assistansersättning när det gäller hjälp med andning, åtgärder som är direkt nödvändiga för att hjälp med andning ska kunna ges, måltider i form av sondmatning och åtgärder som är direkt nödvändiga för förberedelse och efterarbete i samband med sådana måltider.

Hjälp med andning och måltider i form av sondmatning ska enligt förslaget i propositionen undantas från kravet på särskilda skäl för assistansersättning för tid när den funktionshindrade deltar i barnomsorg eller skola. Detsamma ska gälla för åtgärder som är direkt nödvändiga för att hjälp med andning ska kunna ges och för åtgärder som är direkt nödvändiga för förberedelse och efterarbete i samband med måltider i form av sondmatning.

Lagändringarna föreslås träda i kraft den 1 juli 2020. Äldre bestämmelser föreslås gälla för personlig assistans och assistansersättning som avser tid före ikraftträdandet.

Propositionen bygger på en överenskommelse mellan regeringen, Centerpartiet och Liberalerna.

Utskottets överväganden

Personlig assistans för samtliga hjälpmoment som avser andning och måltider i form av sondmatning

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen antar regeringens förslag till ändring i socialförsäkringsbalken och lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade. Riksdagen avslår motionsyrkanden om tilläggsdirektiv till en utredning och om undantag från kravet på särskilda skäl för assistansersättning vid daglig verksamhet.

Jämför reservation 1 (SD, V, KD) och 2 (SD, V, KD).

Propositionen

Grundläggande behov och andra personliga behov

Regeringen föreslår i propositionen att hjälp med de grundläggande behoven andning och måltider i form av sondmatning ska vara assistansgrundande oavsett hjälpens karaktär. Förslaget innebär att det saknar betydelse i vilken utsträckning hjälpbehov som avser andning eller måltider i form av sondmatning är av privat eller integritetskänslig karaktär.

Åtgärder som är direkt nödvändiga för att hjälp med andning ska kunna ges och åtgärder som är direkt nödvändiga för förberedelse och efterarbete i samband med måltider i form av sondmatning ska grunda rätt till personlig assistans för andra personliga behov. Att det ska vara fråga om direkt nödvändiga åtgärder bör enligt regeringen framgå av lagtexten. Det bör således finnas ett omedelbart samband mellan hjälpåtgärden och den insats som avser andning eller sondmatning. Som typexempel kan nämnas iordningställande och skötsel av hjälpmedel eller apparatur som ska användas under själva hjälpinsatsen.

Regeringen föreslår inte någon bestämmelse som avser rätten till personlig assistans för andra grundläggande behov än andning och måltider i form av sondmatning. Regeringen konstaterar att frågan om en kodifiering av gällande rätt för de grundläggande behoven personlig hygien, måltider i annan form än sondmatning och av- och påklädning kräver en fördjupad analys som inte är möjlig att göra i detta lagstiftningsärende. Något sådant förslag lämnas därför inte. Det aktuella lagstiftningsärendet avser rätten till personlig assistans i samband med andning och sondmatning. Regeringen anser därför att det saknas skäl att lämna ett förslag som avser rätten till personlig assistans för de grundläggande behoven kommunikation med andra och annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade.

Vidare bör det enligt regeringen inte införas någon bestämmelse som innebär att förberedelser och efterarbete i samband med andningshjälp och måltider i form av sondmatning ska anses utgöra grundläggande behov. Det bör inte heller införas något undantag från principen att den som bara i mycket begränsad omfattning har behov av hjälp med de grundläggande behoven inte automatiskt kan anses berättigad till personlig assistans.

Det normala föräldraansvaret

Regeringen föreslår att det i LSS ska anges att personlig assistans inte lämnas för åtgärder som ryms inom det normala föräldraansvaret. Detta ska dock inte gälla om barnets hjälpbehov avser andning, åtgärder som är direkt nödvändiga för att hjälp med andning ska kunna ges, måltider i form av sondmatning eller åtgärder som är direkt nödvändiga för förberedelse och efterarbete i samband med sådana måltider.

Regeringen anför att de grundläggande behoven andning och måltider i form av sondmatning är kritiska för överlevnad och av en annan karaktär än övriga grundläggande behov. De barn som behöver hjälp med dessa behov är en utsatt grupp där föräldrarna hittills har tvingats att ta ett orimligt stort ansvar. Även hjälpåtgärder i direkt samband med de grundläggande behoven andning och måltider i form av sondmatning bör därför enligt regeringen vara assistansgrundande som andra personliga behov för dessa barn. Enligt regeringens mening bör således åtgärder som är direkt nödvändiga för att hjälp med andning ska kunna ges (t.ex. skötsel av andningshjälpmedel) och åtgärder som är direkt nödvändiga för förberedelse och efterarbete i samband med måltider i form av sondmatning (t.ex. rengöring av sondspruta) kunna ge rätt till personlig assistans och assistansersättning för andra personliga behov även om åtgärden i det enskilda fallet skulle omfattas av det normala föräldraansvaret. Något avdrag för normalt föräldraansvar bör inte göras i dessa fall.

Tid i verksamhet hos annan huvudman

Regeringen föreslår att hjälp med andning och måltider i form av sondmatning ska undantas från kravet på särskilda skäl för assistansersättning för tid när den funktionshindrade deltar i barnomsorg eller skola. Detsamma ska gälla för åtgärder som är direkt nödvändiga för att hjälp med andning ska kunna ges och för åtgärder som är direkt nödvändiga för förberedelse och efterarbete i samband med måltider i form av sondmatning.

Som skäl för detta anför regeringen bl.a. att barnomsorgens och skolans ansvar för egenvård anses ha sin grund i att det tillsynsansvar som vårdnadshavarna har för sina barn enligt 6 kap. föräldrabalken övergår till huvudmannen för verksamheten under den tid barnet befinner sig i verksamheten. När det gäller hjälp med andning och måltider i form av sondmatning är det fråga om relativt avancerade hälso- och sjukvårdsåtgärder som i vissa fall kan utföras i form av egenvård. Sådana åtgärder ligger till stora

delar utanför det normala föräldraansvaret, särskilt när det är fråga om hjälp med andning. Regeringen anför även att det sällan torde vara möjligt för personal i skola och förskola att överta ansvaret för egenvårdsåtgärder som avser andning och sondmatning.

Vidare gör regeringen bedömningen att det inte bör införas något undantag från kravet på särskilda skäl för assistansersättning för tid när den enskilde vårdas på sjukhus under en kortare tid eller deltar i daglig verksamhet. Det bör inte heller införas någon reglering i LSS som avser rätten till personlig assistans för hjälp med andning och måltider i form av sondmatning för tid när den enskilde vistas i eller deltar i verksamhet som en annan huvudman ansvarar för.

Regeringen anför att det av 9 e § LSS framgår att omvårdnad ingår i insatsen daglig verksamhet enligt 9 § 10 samma lag. Daglig verksamhet skiljer sig således från barnomsorg och skola i ett avgörande hänseende. I begreppet omvårdnad ligger enligt förarbetena till LSS en skyldighet att tillgodose den enskildes dagliga personliga behov (t.ex. måltider och hygien). Den enskildes individuella, psykiska och fysiska behov ska kunna tillgodoses genom omvårdnaden. Om den enskilde har personlig assistent bör det företrädesvis vara han eller hon som ger omvårdnaden (se prop. 1992/93:59 s. 181 f.). Omvårdnaden utförs då inte som personlig assistans utan inom ramen för insatsen daglig verksamhet. Av 13 § Socialstyrelsens föreskrifter och allmänna råd (SOSFS 2012:6) om bostad med särskild service för barn eller ungdomar enligt LSS framgår att egenvårdsåtgärder omfattas av begreppet omvårdnad enligt 9 e § LSS när det gäller den nämnda insatsen. Det saknas skäl att göra någon annan bedömning av begreppet omvårdnad när det gäller insatsen daglig verksamhet. Det anförda innebär enligt regeringen att en persons behov av hjälp med egenvårdsinsatser som avser andning eller sondmatning under tid i daglig verksamhet i dag ska tillgodoses av kommunen inom ramen för denna insats och inte genom personlig assistans. Kravet på särskilda skäl för assistansersättning bör därför enligt regeringens mening fortsätta att gälla i dessa situationer.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Regeringen föreslår att lagändringarna ska träda i kraft den 1 juli 2020.

Äldre bestämmelser ska fortfarande gälla för personlig assistans och assistansersättning som avser tid före ikraftträdandet. Vårdbidrag som lämnas enligt socialförsäkringsbalken i lydelsen före den 1 januari 2019 ska likställas med omvårdnadsbidrag och därför inte heller påverka barnets rätt till personlig assistans enligt LSS.

Kompletterande information

I januari 2020 beslutade regeringen om kommittédirektivet Stärkt rätt till personlig assistans för stöd vid egenvård, vid tillsyn samt för barn (dir.

2020:3). Enligt direktivet ska en särskild utredare se över vissa frågeställningar inom personlig assistans enligt LSS. Utredaren ska se över möjligheten att stärka rätten till personlig assistans för stöd vid egenvårdsinsatser. Vidare ska utredaren analysera och ge förslag på hur rätten till personlig assistans för behov av hjälp med tillsyn kan stärkas. Utredaren ska även göra en översyn av hur föräldraansvaret vid bedömningen av barns rätt till personlig assistans kan smaltas av.

De förslag som utredaren lämnar ska syfta till att öka kontinuiteten och förutsägbarheten inom personlig assistans och assistansersättning samt präglas av hög kvalitet och rättssäkerhet. Den personliga assistansen är ett av de individuella stöd och en av de lösningar som bidrar till individens självständighet i enlighet med det nationella målet för funktionshinderspolitiken. Utgångspunkten för utredaren ska vara att lämna förslag som bidrar till långsiktig stabilitet såväl ur ett individperspektiv som ur ett samhällsperspektiv och som är kostnadsmässigt hållbara.

Utredaren ska bl.a.

- ta ställning till och föreslå hur personlig assistans kan lämnas för stöd vid egenvårdsinsatser
- analysera och ta ställning till hur personer som omfattas av personkretsen enligt LSS och som behöver hälso- och sjukvårdsåtgärder till följd av sina funktionsnedsättningar kan ges ändamålsenligt stöd
- analysera gränsdragningen mellan egenvård och hälso- och sjukvård enligt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), förkortad HSL, och överväga om frågan ska regleras i författning på en högre nivå än myndighetsföreskrifter
- analysera behovet av ändringar i nuvarande reglering av uppgiftslämnande och sekretess i ärenden om personlig assistans och assistansersättning för egenvårdsåtgärder
- ta ställning till och föreslå hur rätten till personlig assistans för behov av hjälp med tillsyn kan stärkas
- ta ställning till om en rättssäker tillämpning av föräldraansvaret vid bedömningen av det enskilda barnets rätt till personlig assistans kan uppnås genom kunskapsstöd eller riktlinjer eller om detta ansvar i stället bör smaltas av genom reglering i författning
- lämna nödvändiga författningsförslag.

Uppdraget ska redovisas senast den 23 mars 2021.

Motionen

I kommittémotion 2019/20:3518 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att ge ett tilläggsdirektiv till utredningen Stärkt rätt till personlig assistans för stöd vid egenvård, vid tillsyn samt för barn (dir. 2020:3) som syftar till att samtliga grundläggande behov ska vara assistansgrundande i sin helhet. I yrkande 2 föreslås ett tillkännagivande om undantag från kravet på särskilda skäl för assistansersättning vid daglig

verksamhet. Motionärerna anser att det är lika svårt för personal i daglig verksamhet som inom barnomsorg och skola att ta över ansvaret för de relativt avancerade hälso- och sjukvårdsåtgärder som förslaget handlar om.

Utskottets ställningstagande

Utskottet välkomnar regeringens förslag att hjälp med de grundläggande behoven andning och måltider i form av sondmatning ska grunda rätt till personlig assistans enligt LSS oavsett hjälpens karaktär. Det är även positivt att åtgärder som är direkt nödvändiga för att hjälp med andning ska kunna ges och åtgärder som är direkt nödvändiga för förberedelse och efterarbete i samband med måltider i form av sondmatning ska grunda rätt till personlig assistans för andra personliga behov.

Utskottet välkomnar även förslaget att hjälp som annars ryms inom det normala föräldransvaret ska kunna ge rätt till personlig assistans och assistansersättning för bl.a. andning och måltider samt för nödvändiga förberedelser och efterarbete. Slutligen är det positivt att regeringen föreslår att hjälp med andning och måltider i form av sondmatning ska undantas från kravet på särskilda skäl för assistansersättning för tid när den funktionshindrade deltar i barnomsorg eller skola.

Det har inte väckts någon motion som går emot att riksdagen nu antar regeringens lagförslag. Utskottet anser således att riksdagen av de skäl som anförs i propositionen bör anta regeringens lagförslag.

Regeringen anför i propositionen att frågan om en kodifiering av gällande rätt för de grundläggande behoven personlig hygien, måltider i annan form än sondmatning och av- och påklädning kräver en fördjupad analys som inte är möjlig att göra i detta lagstiftningsärende. Därför lämnas inte något sådant förslag. Utskottet ser positivt på det uppdrag som getts till utredningen Stärkt rätt till personlig assistans för stöd vid egenvård, vid tillsyn samt för barn (dir. 2020:3). I motion 2019/20:3518 (KD) yrkande 1 föreslås ett tillkännagivande om att utredningen ska ges ett tilläggsdirektiv som syftar till att samtliga grundläggande behov ska vara assistansgrundande i sin helhet. Utskottet anser inte att riksdagen bör ta något sådant initiativ. Motionsyrkandet bör avslås.

Slutligen delar utskottet regeringens bedömning att det inte bör införas något undantag från kravet på särskilda skäl för assistansersättning för tid när den enskilde deltar i daglig verksamhet. Omvårdnad ingår i insatsen daglig verksamhet enligt LSS och skiljer sig således från barnomsorg och skola i ett avgörande hänseende. I begreppet omvårdnad ligger enligt förarbetena till LSS en skyldighet att tillgodose den enskildes dagliga personliga behov (t.ex. måltider och hygien). Den enskildes individuella, psykiska och fysiska behov ska kunna tillgodoses genom omvårdnaden. Utskottet anser därmed inte att riksdagen bör ta något initiativ med anledning av motion 2019/20:3518 (KD) yrkande 2. Motionsyrkandet bör avslås.

Reservationer

1. Tilläggsdirektiv till utredning, punkt 2 (SD, V, KD)

av Acko Ankarberg Johansson (KD), Lorena Delgado Varas (V), Adam Marttinen (SD), Michael Rubbestad (SD), Tobias Andersson (SD) och Camilla Brodin (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 2 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:3518 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 1.

Ställningstagande

Vi anser att åtgärder bör vidtas för att återställa intentionen med LSS och på snabbast möjliga sätt tillgodose det grundlagsskyddade beredningskrav som måste föregå en lagändring. Vi föreslår därför att regeringen ger utredningen Stärkt rätt till personlig assistans för stöd vid egenvård, vid tillsyn samt för barn (dir. 2020:3) ett tilläggsdirektiv som syftar till att samtliga grundläggande behov ska vara assistansgrundande i sin helhet. Detta vore en avgörande lagändring för att återupprätta intentionen med LSS. Personer med funktionsnedsättning skulle då återfå rätten att leva ett självständigt liv på sina villkor och därmed kunna vara fullt deltagande medborgare i samhället.

2. Assistansersättning i daglig verksamhet, punkt 3 (SD, V, KD)

av Acko Ankarberg Johansson (KD), Lorena Delgado Varas (V), Adam Marttinen (SD), Michael Rubbestad (SD), Tobias Andersson (SD) och Camilla Brodin (KD).

Förslag till riksdagsbeslut

Vi anser att förslaget till riksdagsbeslut under punkt 3 borde ha följande lydelse:

Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i reservationen och tillkännager detta för regeringen.

Därmed bifaller riksdagen motion

2019/20:3518 av Pia Steensland m.fl. (KD) yrkande 2.

Ställningstagande

Enligt vår mening är det förvånande att regeringen menar att det inte finns skäl för undantag från kravet på särskilda skäl för assistansersättning för andning och måltider i form av sondmatning när det gäller den tid när en person med funktionsnedsättning deltar i daglig verksamhet. Vi menar att det är lika svårt för personal i daglig verksamhet som inom barnomsorg och skola att ta över ansvaret för dessa relativt avancerade hälso- och sjukvårdsåtgärder. Vi anser därför att även daglig verksamhet ska omfattas av undantaget från krav på särskilda skäl för assistansersättning.

Regeringen bör återkomma med ett förslag enligt ovan.

BILAGA 1

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2019/20:92 Personlig assistans för samtliga hjälpmoment som avser andning och måltider i form av sondmatning:

1. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken.
2. Riksdagen antar regeringens förslag till lag om ändring i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

Följdmotionen

2019/20:3518 av Pia Steensland m.fl. (KD):

1. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om att ge ett tilläggsdirektiv som syftar till att samtliga grundläggande behov ska vara assistansgrundande i sin helhet och tillkännager detta för regeringen.
2. Riksdagen ställer sig bakom det som anförs i motionen om undantag från kravet på särskilda skäl för assistansersättning vid daglig verksamhet och tillkännager detta för regeringen.

BILAGA 2

Regeringens lagförslag

1 Förslag till lag om ändring i socialförsäkringsbalken

Härigenom föreskrivs i fråga om socialförsäkringsbalken

dels att 51 kap. 5 och 6 §§ och 106 kap. 1 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 106 kap. 25 a §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

51 kap.**5 §¹**

Assistansersättning lämnas inte för sjukvårdande insatser enligt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30).

I 106 kap. 24 och 25 §§ finns bestämmelser om när assistansersättning inte lämnas vid vistelse på institution *m.m.*

I 106 kap. 24–25 a §§ finns bestämmelser om rätten till assistansersättning när den funktionshindrade vårdas på en institution, bor i en gruppbostad eller vistas i eller deltar i barnomsorg, skola eller daglig verksamhet enligt 9 § 10 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade.

6 §²

När behovet av personlig assistans bedöms för ett barn ska det bortses från det hjälpbehov som en vårdnadshavare normalt ska tillgodose enligt föräldrabalken med hänsyn till barnets ålder, utveckling och övriga omständigheter.

När behovet av personlig assistans bedöms för ett barn ska det bortses från det hjälpbehov som en vårdnadshavare normalt ska tillgodose enligt föräldrabalken med hänsyn till barnets ålder, utveckling och övriga omständigheter. *Detta gäller dock inte till den del hjälpbehovet avser*

1. andning,

2. åtgärder som är direkt nödvändiga för att hjälp med andning ska kunna ges,

3. måltider i form av sondmatning, eller

¹ Senaste lydelse 2017:33.

² Senaste lydelse 2018:1265.

4. åtgärder som är direkt nödvändiga för förberedelse och efterarbete i samband med sådana måltider.

Om omvårdnadsbidrag lämnas får det inte påverka bedömningen enligt 3 §.

106 kap.

1 §

I detta kapitel finns inledande bestämmelser i 2 och 3 §§.

Vidare finns bestämmelser om

- familjeförmåner i 4–11 §§,
- förmåner vid sjukdom eller arbetsskada i 12–22 §§,
- särskilda förmåner vid funktionshinder i 23–25 §§,   – särskilda förmåner vid funktionshinder i 23–25 a §§,
- förmåner vid ålderdom i 26–29 §§,
- förmåner till efterlevande i 30–34 §§, och
- bostadsstöd i 35 och 36 §§.

Slutligen finns gemensamma bestämmelser i 37–40 §§.

25 a §

Bestämmelserna i 24 § 4 och 25 § gäller inte när den funktionshindrade deltar i barnomsorg eller skola och behöver hjälp med

- 1. andning,*
- 2. åtgärder som är direkt nödvändiga för att hjälp med andning ska kunna ges,*
- 3. måltider i form av sondmatning, eller*
- 4. åtgärder som är direkt nödvändiga för förberedelse och efterarbete i samband med sådana måltider.*

-
1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2020.
  2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för assistansersättning som avser tid före ikraftträdandet.

2 Förslag till lag om ändring i lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade

Härigenom föreskrivs i fråga om lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade

dels att 9 a § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas en ny paragraf, 9 f §, av följande lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

9 a §¹

Med personlig assistans enligt 9 § 2 avses personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer åt den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med andning, sin personliga hygien, måltider, att klä av och på sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade (grundläggande behov).

Den som har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov har även rätt till insats enligt 9 § 2 för andra personliga behov om behoven inte tillgodoses på annat sätt. Personlig assistans för andra personliga behov avser även

Med personlig assistans enligt 9 § 2 avses personligt utformat stöd som ges av ett begränsat antal personer åt den som på grund av stora och varaktiga funktionshinder behöver hjälp med andning, sin personliga hygien, måltider, att klä av och på sig, att kommunicera med andra eller annan hjälp som förutsätter ingående kunskaper om den funktionshindrade (grundläggande behov). *Hjälp med andning eller med måltider i form av sondmatning ska anses som sådant stöd, oavsett hjälpens karaktär.*

Den som har behov av personlig assistans för sina grundläggande behov har även rätt till insats enligt 9 § 2 för andra personliga behov om behoven inte tillgodoses på annat sätt. *Om behovet avser hjälp med andning, omfattar rätten till insats alla åtgärder som är direkt nödvändiga för att hjälpen ska kunna ges. Om behovet avser hjälp med måltider i form av sondmatning, omfattar rätten till insats alla åtgärder som är direkt nödvändiga för förberedelse och efterarbete i samband med sådana måltider.* Personlig assistans för andra personliga behov avser även

1. tid under den enskildes dygnsvila när en assistent behöver vara tillgänglig i väntan på att den enskilde behöver hjälp utan att det är fråga om tillsyn (väntetid),

¹ Senaste lydelse 2019:618.

2. tid under den enskildes dygnsvila när en assistent i stället behöver finnas till förfogande på annan plats i väntan på att den enskilde behöver hjälp (beredskap), och

3. tid när en assistent behöver vara närvarande i samband med en aktivitet utanför den enskildes hem på grund av att ett hjälpbehov kan förväntas uppstå.

Den som har behov av mer än en personlig assistent samtidigt, har rätt till två eller flera assistenter endast om möjligheterna att få bidrag enligt lagen (2018:222) om bostadsanpassningsbidrag eller hjälpmedel enligt hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), har utretts.

9 f §

När behovet av personlig assistans bedöms för ett barn ska det bortses från det hjälpbehov som en vårdnadshavare normalt ska tillgodose enligt föräldrabalken med hänsyn till barnets ålder, utveckling och övriga omständigheter. Detta gäller dock inte till den del hjälpbehovet avser

1. andning,

2. åtgärder som är direkt nödvändiga för att hjälp med andning ska kunna ges,

3. måltider i form av sondmatning, eller

4. åtgärder som är direkt nödvändiga för förberedelse och efterarbete i samband med sådana måltider.

Om omvårdnadsbidrag lämnas får det inte påverka bedömningen av behovet av personlig assistans.

---

1. Denna lag träder i kraft den 1 juli 2020.

2. Äldre bestämmelser gäller fortfarande för personlig assistans som avser tid före ikraftträdandet.

3. Vid tillämpning av 9 f § andra stycket ska vårdbidrag som lämnas enligt 22 kap. socialförsäkringsbalken i lydelsen före den 1 januari 2019 likställas med omvårdnadsbidrag.